

έζουσε, ή ένας Θεοβάδης, μπορούσαν να πλέξουν απάνω σ' αυτήν τή φιλική επέμβαση μια πρώτη δύναμη κωμωδία. Έγώ δέν μπορώ άλλο παρά να συμβουλεύω τήν έφημερίδα που τόγραψε σέ κύριο άρθρο, να κάμη έναν άγιασμό στα γραφεία της, για να φύγουν τά κακά πνεύματα.

Έρχομαι τώρα στό ζήτημα άν τά Έλληνικά που διδάσκει ό κ. Ψυχάρης είναι άληθινά ή ψεύτικα, και παρακαλώ τόν άρθρογράφο και τούς άναγνώστες του, όσοι τόν έπίστεψαν, να μέ παρακολουθήσουν για να βρούμε τήν κοινή λογική.

Πρέπει πρώτα να ξεχωρίσουμε δύο ζητήματα: 1) άν ή δημοτική θά επικρατήσει ως γλώσσα γραπτή του Έθνους, 2) άν ή γλώσσα που διδάσκει ό κ. Ψυχάρης είναι ή άληθινή δημοτική. Τα δύο αυτά ζητήματα είναι άσχετα, τόσο που μπορεί κανείς να παραδεχτεί τó δεύτερο, χωρίς μέ τούτο να είναι υποχρεωμένος να παραδεχτεί και τó πρώτο. Έρχομαι στό δεύτερο, τó μόνο που έξε-άζουμε έδω.

Αν οι μαθηταί του κ. Ψυχάρη έμάθαιναν τά νεοελληνικά για να κρατούν έμπορική άλληλογραφία με τόν Πειραιά ή μέ τήν Πάτρα, τότε συμφωνώ πως ό κ. Ψυχάρης έπρεπε να τούς διδάσκη τήν καθαρεύουσα, γιατί κατά τó παρόν αυτό συνειθίζεται στην έμπορική άλληλογραφία. Αλλά ή διδασκαλία αυτή δέν έχει σκοπό πρακτικό, έχει σκοπό γλωσσολογικό, που θά πη καθαρώς έπιστημονικό, δηλ. έχει άντικείμενο τή φυσική άλήθεια, και ή δημοτική γλώσσα είναι μια άλήθεια, όπως είναι άλήθεια ό ήλιος, τó φεγγάρι, τó ράδις, οι άκτίνες του Ρέντγεν. Ας ίδουμε τώρα άν αυτήν τήν άλήθεια τή διδάσκει σωστά ό κ. Ψυχάρης ή τήν παραμορφώνει.

Θά παραδεχτείτε βέβαια πως ένας γεωλόγος που μελετά τó έδαφος τής Ελλάδας και μιλεί στην Ευρώπη γι' αυτό, ούτε τή χαλιόστρωση τών δρόμων θά άναφέρει μέσα στή μελέτη του, ούτε τούς ύπονομους τών πόλεων θά πάρη για σήλαια, ούτε τó περιεχόμενό τους για σταλακτίτες, ούτε τούς άρχαιους ναούς για πετρώματα γεωλογικά, ούτε θά προσέξη τίποτε άλλο από κείνα όπου μπήκε χέρι άνθρώπου, μόνο θά πάρη τά βουνά και θά ρωτήσει τις παρθένες πέτρες που δε γνωρίζουν τόν άνθρωπο, παρά γνωρίζουν μόνο τή μεγάλη τους μητέρα, τή Φύση, κ' εκείνες θά του πούν τήν άλήθεια. Ομοια, έκείνος που θά μιλήση για τήν Χλωρίδα τήν έλληνική δε θά έξετάση άν ό δεινας έχει στή σέρρα του τούτο κ'

έκείνο τó φυτό, και άν ό τάδε με πολλούς κόπους και βάσανα καλλιεργεί στον κήπο του κάποιο άλλο φυτό, που δέν κατορθώνει ποτέ να καρποφορήση, παρά θά πάρη να ρωτήσει τά θυμάρια και θά πάρη να μιλήση μέ τά φύκια και μέ όλα όσα δέν περιμένουν τήν περιποίηση του άνθρώπου, παρά τά ζωντανεύει ό ήλιος και τά τρέφει ή δροσούλα.

Έτσι κ' εκείνος που θά διδάξη τή δημοτική γλώσσα έχει τó δικαίωμα και τó καθήκον να αφήση κατά μέρος κάθε στοιχείο γλωσσικό που δέν είναι φτιαγμένο σύμφωνα μέ τούς φυσικούς νόμους παρά είναι προϊόν αυθαίρεσίας άνθρώπινης. Αμα δεχτείτε αυτήν τήν άρχή, μηδενίζονται μέ μιας όλες οι κατηγορίες που έχετε για τή γλώσσα του Ψυχάρη. Π. χ. θέλετε να διδάσκη στους Γάλλους ή λέξεις τής λέξεως και όχι ή λέξη τής λέξης. Με αυτό τó λέξεως είναι φυτό τής σέρρας σας, που μόλις δει τόν άνοιχτόν άέρα θά ξεραθή. Είναι έμπόρευμα που τó έμπασαν στον τόπο μας οι γραμματισμένοι και πηραν προνόμιο για τήν καταναγκαστική του κατανώληση. Θά δεχτώ πως είναι φυτό τής φυσικής γλώσσας μας, όταν μου δείξετε στό στόμα του λαού μία μόνο λέξη, από κείνες που δέν τις έχει μάθει απ' τούς γραμματισμένους, που να κίνη —εως— σά να πούμε: ή σύβραση τής συβράσεως, τής χολοσκάσεως, τó καζάνι τής πλύσεως.

Ομοίως για να μέ πείσετε πως ό κ. Ψυχάρης πρέπει να διδάξη ή Ελλάδα τής Ελλάδος και όχι ή Ελλάδα τής Ελλάδας, όφείλετε να μου βρήτε μια λέξη, απ' τή λαϊκή παραγωγή και όχι απ' τó μονοπωλίο τó δικό σας, που να συμφωνή μέ αυτόν τó τύπο: σά να πούμε ή φίλινάς τής φίλινάδος, ή άρας τής άράδος. Ένώσω δέν τάχετε εύρει αυτά, άδικαχολοσάνετε πως οι Γάλλοι θά μάθουν ψεύτικη δημοτική.

Αυτή ή σειρά τών ιδεών μου θυμίζει τήν παρατήρηση του κ. Βλάχου, πως δέν μπορεί να καταλάβη ποίου γένους είναι οι γυναίκες μέ τó σί. Μου φαίνεται, πως όσο κι' άν είναι κανείς άρχαιστής, μπορεί και όφείλει να καταλάβη τήν άκόλουθη λογική. Η δημοτική, και άν δέν είναι προωρισμένη να επικρατήσει, έχει βέβαια τó δικαίωμα να γραφεται, δικαίωμα που τόχει και ή Κινέζικη και ή Τσιγγάνικη και κάθε γλώσσα του κόσμου. Κκι άφου θά γραφεται, θάχη και τήν όρθογραφία της. Και για να βρούμε τήν όρθογραφία μιας λέξης, θά κοιτάζουμε

τήν καταγωγή της, και τήν καταγωγή της θά μας τή δώση ή έπιστήμη, όχι τó κέρι μας. Λοιπόν ή έπιστήμη λέγει πως τó σί έγινε οι από άφομοίωση προς τó άρσενικό σί, και όχι γιατί τó α έγινε η και τó ι έγινε υπογεγραμμένο. Έπομένως πρέπει να γράφουμε σί και όχι ή. Αυτή είναι μια κρουσταλένια λογική, άνεξάρτητη, βλέπετε, απ' τó ζήτημα, πως φαίνονται στον κ. Βλάχο οι γυναίκες, άν του φαίνονται άρσενικές ή ούδέτερες. Έτσι κι' ό ήλιος λάμπει πάντα στό ήρόνο του, άδιάφορο άν έμεις έχουμε συννεφιά, ή άν κλειούμε τά παράθυρα και δέν τόν άφίνουμε να μπή στο σπίτι μας.

O ΑΝΗΕΥΧΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

(Από τόν πρόλογο του βιβλίου του κ. Κ. Α. Στασινόπουλου)

Τό κρασί στον τόπο μας είνε ένας μεγάλος πλούτος, μεγαλύτερος άκόμα κι' απ' τή σταφίδα. Οι σταφίδες μας δε θύναι περισσότερες απ' 700,000 στρέμματα, ενώ άμπέλια θάχουμε διπλάσια, που κάνουν επάνω από 220,000,000 όκάδες κρασί τó χρόνο. Αλλά ό τόπος μας βγάδει περισσότερο άκόμα, γιατί και ένα μεγάλο μέρος από σταφίδα χλωρή και ξερή, γένεται κρασί. Κι' άν ό λαός έβγαίνει απ' τó βαθύ σκοτάδι που τόν δένει σήμερα κ' έμάθαινε να κίνη τεχνικώτερα τά κρασιά του, απ' τά ίδια σταφίδα θάδγαζεν άλλα εκατό εκατομμύρια όκάδες και μέ τά πενήντα, εκατό έκπομύρια λίτρες σταφίδα, που περισσότερον τó χρόνο και που μπορούσε περιήψημα πριν ξεραθή να τήν κάμη κρασι, θ' άνέβαζε τή σοδειά του, δε τετρακόσια πενήντα εκατομμύρια όκάδες κρασί τó χρόνο, κι' άν ίδιων λίγων για να βρή άγορές να τó σοδέψη, και τήν τιμή του θ' άνέβαζε από 20—25 λεπτά, που είναι σήμερα, σε τριπλάσια και τετραπλάσια άκόμα, δε θάχαμε σταφιδικό ζήτημα, και πολύ ξένο χρήμα θάμπαινε στον τόπο μας.

Για τή σταφίδα, έγινε σωστή επανάσταση. Έπέσαν ύπουργεία. Για τó κρασί καμιά δέν άκούστηκε φωνή, κανείς δέν τó προστάτησε. Η πολιτεία μάλιστα τó άδίκισε μέ τήν παρακράτηση, γιατί τó κρασί και τó μιστέλι της πουλιέται χάρισμα και δε μπορεί τó άληθινό κρασί, να συναγωνιστεί μαζί τους.

Η πολιτεία μάλιστα έκαμε κάτι χειρότερο άκόμα. Έφκιασεν ένα κακούργο νόμο (για τó χατήρι τής παρακράτησης τών βασιλεί άκόμα), ένα νόμο δολοφόνου του κρασιού και τής ύγείας τών ανθρώπων. Γιατί καθέννας έχει τó δικαίωμα να φέρη χωρίς δασμό οινόπνευμα απ' τó έξωτερικό για να τó ανακατέη με τó κρασί ή με τó μούστό του. Κι' αυτοί που παίρνουν πάμφτηνα τήν παρακράτηση και άλλοι που βρίσκουν ψτηνή τήν ξερή σταφίδα, φέρνουν

3 ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΔΟΙ

JUDAS ERRANT

Ο ΠΑΤΕΡ ΗΛΙΑΣ

(συνέχεια)

Δέν ξεκολλούσε μια στιγμή απ' τó σπίτι μου, δέν μ' άφινε ήσυχο ούτε να μελετήσω, ούτε να φάω, ούτε να κοιμηθώ, ούτε να φταρnisθώ! Κεί που ήμανε ευθισμένος στό διάβασμα, να σου τον και χτυπούσε τήν πόρτα τής κάμαράς μου! Έπρεπε να τού άνοιζω, άλλως μπορούσε να χτυπή Ισα μέ τó βράδυ, ή να μπάση μέσα, τó κάτω κάτω τής γραφής, μέ κλωτσιάς τήν πόρτα! Δέν χωράτευσε αυτός ό καπετάννταης, όπως στό σχολείο τόν λέγαμε! Μόλις τόν άκουγα έπρεπε να πάρω τήν άπόφαση πως τó διάβασμα μου τελειωσε. α' Αστα τά χαρτιά! ήτανε ό πρώτος λόγος του, μ' έν' άέρα που έναντιότη δε δέχότανε. ΑΤό πολύ διάβασμα—ζανάλεγε—φουραίνει τó μυαλό, τó κάνει κουρκούτι. Να! πάρε παραδείγματα

τό δικό μου που νερούλιασε! Διάβασε, διάβασε τις στριγγιλιάρικες αυτές φυλλάδες πάω να ζευξίσω».

—Μά, καημένη Ηλία, άκουσε και μένα μια φορά! πήγαινα να τόν συμβουλεύσω.

—Δε θέλω ν' άκούω τίποτες! πέταξε τó βιβλίο κι' έλα να πούμε κάτι πιό ζουμερό... μωρέ είδες τήν άφιλότιμη τή γειτονοπούλα ματιές που σου ρίχνει; Θεός!

Νοιώθετε, βέβαια, πως παιδί πουχε τó νου του στα γράμματα τόν έστελνε στό διάολο γι' αυτές τις κουβέντες, με τó κακό ήτανε που δέν πήγαινε! Καθότανε καμιά ώρα να φλυαρίση, ό,τι του κατέβαινε, να τραγουδήση τήν Άντριάνα, να πούμε ή κάποιο άγιωτικό παραλλαγμένο σ' τ' άρσίζικο, κ' ύστερα έφευγε, όπως λέν οι Τούρκοι, με τó σακαλέ του. Άλλοτες έρχότανε μέ τις τσέπες γεμάτες σόκα ξερά και καρύδια, τάχατες να με φιλέψη.

—Έλα, μωρέ ξεκουτιάρη, μούλεγε χαμογελασμένος, κοκιά σουφέρα να γλυκάνης τó στόμα σου, που μάλλιασε πιά μέ τó λέγε λέγε! Κλεισ' τó βιβλίο κι' άρχισε!

—Καημένη Ηλία μου, ύστερα τά τρώγω τά καρύδια σου τώρα, βλέπεις, θά διαβάσω.

—Τώρα θά τά φας! Δέν σου τάφερα να τά βά-

λης στό ράφι; Δε με πως σε βοηθώ στο φάγωμα!...

Τά κοκιά του Ηλία δέν μένανε δέκα λεπτά σ' τó άτυχο τραπέζι τής μελέτης μου, όσο να σπάσω δυό τρία καρύδια και να φάω κένα δυό σόκα, οι προκομένες οι μασέλες του φίλου μου κέναν στόχη τ' άποδελοίπα τράκι, τρούκι, γκλούκι... και τ' άποδοσιδια του καλόγερου γυρίζαν βιαστικά στην κοιλιά τ' άφέντη τους!

—Βρέ, άδερφέ, αυτό είναι τó πεσιέσι που μούφερες; έσύ τάφαγες μονάχος σου!

—Τί να σου κάνω, παιδί μου, μούλεγε, που τρώς σαν κοκωνίτσα! Ξμ γι' αυτό δέν πιάνεις και σάρκα πάνω σου! Αυτό θά σου γίνη μάθημα να βάνης τις μασέλες σου στ' άκόνι....

Έτσι μούτραγε τήν ώρα μου, χωρίς ναχω κέν τήν παραγοριά πως έτρωγα κ' έγώ τά καρύδια του. Θά μου πητε τώρα: Βρέ άδερφέ, άφου βρήκες έτσι τόν μελετάρ σου, γιατί δέν άλλαζες κάμαρα; Δέν μπορούσα ν' άλλαζω σπίτι, γιατί παιδί δέκα τεσσαρων χρόνων ήμουν συστημένο σ' τή σπιτονοικοκυρά πατριώτισσά μας, κι' είχα συγγενική περιποίηση! έπειτα τó δωμάτιο ήτανε προσηλιακό, μεγάλο, σ' τó Σκολείο μου κοντά, και πουθενά άλλου όμοιο δε θάβρισκα. Τί να κάνω! Υπόμεινα, ύπόμεινα, μια

ἀπ' τὸ πιδ πρόδύχο καὶ τὸ πιδ φτηνὸ οἰνόπνευμα τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας, γινόμενον ἀπὸ σάπιες πατάτες καὶ σάπιον καλαμπόκι, ἓνα δηλ. σωστὸ δηλητήριο, τὸ ἀνακατεῖται μὲ τὸ οἰρόβι τῆς σταφίδας καὶ φκιάνουν τὸ μιστέλιθ δυναμώνουν μὲ αὐτὸ τὸσταφιδίτη, καὶ τὰ πουλάειν στον τόπο μας γιὰ κρασί μοσχάτο, Σαμωτικό ἢ Σαντορινιό. Καὶ ἀπατιῶνται καὶ παίρνουν γιὰ κρασί τὸ μιστέλι γερὸ καὶ ἄρωστοι, γιὰτὶ τὸ βρῖσκουν φτηνὸ, γλυκὸ καὶ δυνατὸ. Τὸ παίρνουν γιὰ τὸν ἴδιον λόγον κ' οἱ φαρμακοποιοὶ καὶ φκιάνουν μὲ τέτοια δηλητήρια τὰ κρασιά τῆς κίνας καὶ τοῦκολλᾶ, ποῦ θὰ χρησιμεύουν γιὰ τοὺς δύστυχοις ἀρρώστους.

Καὶ ἐστὶ δὲν ξεδεύονται τὰ κρασιά μας, τὰ γλυκὰ μάλιστα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ τσίπουρα ποῦ τάγοραζαν ἄλλοτε οἱ φαμπρικὰδοροι γιὰ νὰ βγάλουν ἀπ' αὐτὰ σούμα, σήμερα μένουν ἀπολύπητα, γιὰτὶ ἡ παρακράτησι καὶ ὁ κακοῦργος αὐτὸς νόμος τοὺς δίνουν φτηνότερα ὑλικά γιὰ οἰνόπνευμα.

Εἶναι πάλιν ἀλήθεια πὼς ἡ Πολιτεία ἔκαμε μερικὸς γεωργικὸς Σταθμ. ἔς, σχολεῖα δηλ. γιὰ τὴν πρακτικὴν τοῦ λαοῦ διδασκαλίαν στὴ γεωργικὴ βιομηχανία, ποῦ ἓνας κλάδος τῆς εἶναι καὶ τὸ κρασί. Ἀλλὰ φαίνεται πὼς οἱ κύριοι ποῦ διευθύνουν τοὺς σταθμοὺς, δὲ δίνουν μεγάλην ἀξίαν στον κλάδον αὐτὸν καὶ ἄλλην τὴν ἀδυναμία τους τὴν ἔχουνε ρίξει σὲ ἄλλους τῆς γεωργίας κλάδους. Γιὰ τοῦτο σὲ συνέδροιο πῶς γινε τελευταία ἀπ' αὐτοὺς στὴν Ἀθήνα, οὐτ' ἓνα στόμα δὲν ἀνοίξε νὰ πῆ μιὰ λέξη γιὰ τὸ κρασί τὴν προορασίαν.

Καὶ δὲ χρειάζονται νὰ δώσουν τὰ σχολεῖα αὐτὰ καὶ πολλὰ μαθήματα. Μὲ λίγα μαθήματα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἡ πρακτικὴ τοῦ λαοῦ διδασκαλία. Στὴ Γαλλία 10—15 μαθήματα τὰ βρῖσκουν ἀρκετὰ. Ὁ λαὸς λίγα πράματα ἔχει ἀνάγκη νὰ μάθῃ. Σὰ μάθῃ ποῖα εἶναι ἡ μεγάλη ἀξία τῆς πάστρας καὶ πὼς πρέπει νὰ τὴν κάμῃ. Σὰ μάθῃ πότε πρέπει νὰ τρυγᾷ καὶ πὼς νὰ μεταχειριστῇ τὰ πρακτικὰ ἐργαλεῖα γιὰ νὰ ἰδῇ πόση ζάχαρην καὶ ξίνα ἔχει ὁ μούστὸς του (αὐτὰ εἶναι τὰ κυριώτερα συστατικὰ τῆς) καὶ πὼς θὰ τὸν διορθώσῃ, σὰ λείπῃ ἢ περισσεύῃ κανέν' ἀπ' αὐτὰ. Καὶ σὰ μάθῃ πὼς πρέπει νὰ γίνῃ τὸ βράσιμο τοῦ μούστου, ἢ διορθώσῃ καὶ ἢ συντήρησῃ τοῦ κρασιοῦ, θάχῃ μάθει ὅλα ὅσα τοῦ χρειάζονται γιὰ νὰ κάμῃ καλὸ καὶ γερὸ κρασί.

Μὴ σὲς τρομάξῃ ἡ ἰδέα πὼς γιὰ τὴν καλὴν κατασκευὴν τοῦ κρασιοῦ, χρειάζεται χημεία. Τίς χημικὲς γνώσεις, ποῦ θέλωμε γι' αὐτὴν, μποροῦμε νὰ τίς ἀποχτήσομε μὲ πρακτικὰ ἐργαλεῖα. Δασκάλημα μόνο θέλομε γιὰ τὴ μεταχειρισίῃ τους, ποῦ εἶναι πολὺ εὐκόλῃ. Ἡ χημεία χρειάζεται ὄχι τόσο γιὰ τὴν κατασκευὴν, ὅσο γιὰ τὸ ψεύτισμα τοῦ κρασιοῦ καὶ γιὰ νὰ βρῖσκουμε ἀν ἓνα κρασί εἶναι γνήσιον ἢ νοθευμένο. Ἡ χημεία χρειάζεται γιὰ τὰ μεγάλα ἐργαστᾶσια, ποῦ παίρνουν μούστους ἀπὸ διαφορετικὰ τὸν κάθε χρόνον μέρη, ποῦ ἐργάζονται σὲ γινόμενα κρασιά κ' ἔχουν τὴν υποχρέωσιν νὰ παρουσιάξῃν τον ἴδιον πάντα τύπον κρασιοῦ. Κι' ἀπὸ χημεία ἔχουν ἀνάγκη «οἱ οἰνολόγοι μας» γιὰ νὰ μᾶς βροῦν νεώτεροι καὶ καλύτερους τρόπους κατασκευῆς τοῦ κρασιοῦ.

Οἱ κρασάδες ὅμως καὶ ἀμπελάδες (ἀπ' αὐτῶν τὰ χέρια περνάει τὸ περισσότερο στην Ἑλλάδα κρασί) ποῦ δουλεύουν τον ἴδιον τὸν κάθε χρόνον μούστο, δὲν ἔχουν δυσκολίαν γιὰ νὰ κάμουν καλὸ, γερὸ, ὑγιεινὸ καὶ τὸ ἴδιο πάντα κρασί. Αὐτοὶ ἀπὸ δασκάλημα μόνον ἔχουν ἀνάγκη καὶ σὰ διασκαλεφτοῦν θὰ τὸ πετύχουν. Ἐπειτα οἱ κρασάδες μας ξεδεύουν τόσα χρήματα γιὰ τὴν ἐργασίαν τῆς, καὶ σὲν πε-

τύχῃ τὸ κρασί τους, κερδίζουν τόσα πολλὰ μὲ τὸ λιανοπούλι, ποῦ μποροῦν νὰ ξεδεύουν ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ γιὰ νὰ παίρνουν καὶ τὴ γνώμην ἐνοῦ χημικοῦ. Εἶναι στὴν Ἀθήνα ταβερνάρηδες ποῦ βάζουν 100 καὶ 150 βουτιά κρασί τὸ χρόνο, ποῦ σὲν πετύχῃ, πλάνην ἀπ' αὐτὸ καὶ 40 καὶ 50 χιλιάδες δραχμῆς. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς βαδίζοντας στὰ στραδὰ καταστράφηκαν. Λιγοστοὶ διδάχτηκαν καὶ βαδίζοντας μὲ συνειδήσιν ἄλλοι διατηροῦν τὸ κρασί τους μὲ γιαιτροσόφια καὶ δηλητήρια, ὅπου ἔδωκαν τόσον κακὴ φήμην σὲ τὸ γευτικὸ καὶ ἄρωσερὸ ρετισινάτο, ποῦ ὁ πολὺς κόσμος μὲ τὸ δικίον του φοβᾶται νὰ τὸ πῆ.

Γιὰ τὸν πρακτικὸν αὐτὸν κόσμον ἔγραψα τὸ βιβλίον αὐτό. Ὅσοι θέλουν νὰ λάβουν θεωρητικώτερον διδασκαλίαν ἔχουν κατὰλληλον στὴ γλῶσσά μας βιβλίον τὸ «Ἐγχειρίδιον οἰνοποιίας» τοῦ κ. Σ. Α. Σταματιᾶδου.

Στὸ δικὸ μου βιβλίον ὁ μπακάλης, ὁ ταβερνάρης ὁ ἀμπελάς, ὁ χωρικός καὶ ὁ σοφὸς ἐπὶ τέλους, στὴ γλῶσσα ποῦ μιλοῦν ὅλοι στίτι τους καὶ ὅλοι τους τὴ νοιώθουν, θὰ μάθουν, ὅσο τὸ δυνατόν πρακτικώτερα, τὸν ἐπιστημονικώτερον τρόπο τῆς κατασκευῆς τοῦ κρασιοῦ, θὰ ἴδουν τίς νεώτερες καὶ τελειότερες μηχανεὲς καὶ τὰ καλύτερα ἐργαλεῖα ποῦ χρειάζονται γι' αὐτὴ καὶ θὰ μάθουν τί προοιζαξες χρειάζονται γιὰ νὰ κρατιέται γερὸ τὸ κρασί. Κι' ἀν κατὰ περιστάσιν χαλάσῃ θὰ δασκαλεφτοῦν πὼς θὰ μποροῦν νὰ τὸ γιαιτρούσουν, χωρὶς νὰ πάθῃ ἡ ὑγεία ἐκεῖνων ποῦ θὰ τὸ πῶν. Στὸ βιβλίον μου ἐπιμένω σ' ἐκεῖνα ποῦ μποροῦν καὶ οἱ πρακτικοὶ νὰ τὰ νοιώσουν. Καὶ τῶς κρυφὴ χαρὰ μου, ἀν οἱ γνώσεις ποῦ ἀπόχτησα ὠφελήσουν, ἔστω καὶ λίγον, τοὺς πατριώτες μου.

Κ' ἔγραψα τὸ βιβλίον μου αὐτὸ στοῦ λαοῦ τὴ γλῶσσα, γιὰτὶ πρέπει κ' αὐτοὺς νὰ τὸ διαβάσῃ καὶ τέτοια γλῶσσα σήμερα μιλεῖ καὶ νοιώθει ὁ λαός.

Καὶ ἀν αὐριο καταρθώσουν οἱ σίκοι δασκάλιοι μας νὰ μάθουν τὸ λαὸν νὰ μιλῇ ὅπως μιλοῦσαν οἱ πατέρες μας, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, τοὺς δίνω τὸ λόγο μου πὼς θὰ ξανοτυπώσω «τὸ Κρασί» μου καὶ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴν γλῶσσα. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ τὸ καταρθώσουν. Ἐμένα μ' ἐπαίδεψαν ἑπτὰ χρόνια στὰ σχολεῖα, μούδιναν τὸν πρώτον βαθμὸν σ' ὅλες τίς τάξεις καὶ δὲν τὸ κατόρθωσαν!

Κ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ» καὶ στὰ κίσκες αὐτῆς Ὀμονοίας, καὶ τοῦ Ἰπουργεῖου τῶν Οἰκονομικῶν πουλοῦνται τὰκόλουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἓνα — κ' ἓνα φρ. χρ. γιὰ τὸ Ἐξωτερικό:

Τῶν ΦΥΓΑΡῆ: «Τὸνῆρο τοῦ Γιαννίρη» καὶ τὸ «Ταξίδι μου». —Τοῦ ΠΑΛΛΗ: «Ἡ Ἰλιάδα» τόμοι δύο (Α—Μ). —Τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις». —Τοῦ ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματικὴ τῆς Ρωμῆικῆς γλώσσας» Ἀπὸ τοῦ θρύλου τῶν αἰώνων (ποιήματα).

Οἱ ἀγοραστῆς τῶν ἐπαρχιῶν πληρώνουν 30 λεπτὰ ταχυδρομικὰ γιὰ κάθε βιβλίον.

Οἱ ἀγοραστῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν πληρώνουν ταχυδρομικά.

— Βρεῖ κάτσε σὺ νὰ μοῦ γράψῃς τὸ ὑλικὸ, αὐτὸ μόνον θέλω ἀπὸ σένα, καὶ μὴ σεκιετίεσαι μὲ τὸ πὼς θὰ βγαίῃ! Αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειά! Ἐγὼ, ποῦ θὰ βρῶ καὶ τὸνομά μου σ' τὴν ἐφημερίδα, θέλω νὰ δεῖξω σ' τὸ μοναστήρι πὼς δὲ χάνω ἴδω πέρα τον καιρὸν μου ἄδικα, ὅπως κάτι γρουσουζήδες τοὺς γράψανε, ἀλλὰ καὶ σ' τὸ σχολεῖόν μου πᾶω κ' ἐφημερίδ' ἀκόμα ἔγινε δυνατὸς νὰ γράψω! Μικρὸ τὸ θαρρεῖς; Ἄς πᾶνε κεῖ τὰ πρώτα φύλλα καὶ κάθε κατεργαρία θὰ πάῃ στον πάγκο του...

— Ἐστὶ δὲ εἶχε δὲν εἶχε ὁ Ἡλίας μὲ καταφερε νὰ τοῦ γίνω σύντροφος. Τὸ συμβόλαιον μεταξὺ μας ἔγινε προφορικόν. Ἐγὼ θὰ τοῦ ἐτοίμαζα τὸ ὑλικόν, πέρονοντας μπροστὰ εἰκοσι πέντε δραχμῆς συνταχτικά, κ' αὐτὸς θὰ φιγουράριζε σ' τὴν ἐφημερίδα γιὰ συντάχτης. Τὸ δικὸν μου τῶνομα... θὰ κρυβῶτανε στὰ ράσσα του! Ἄμα ἔβαινε τὸ φύλλον θὰ μούδινε ἄλλες εἰκοσι πέντε. Ἡ ἐφημερίδα θὰ λέγεται «Ὀμν-ρος» καὶ θὰ βγαίῃν κάθε Κυριακὴ, θὰ πουλιέται δὲ μιὰ πεντάρα τὸ φύλλον. Ἐνας ἄλλος συμμαθητῆς μας, μοναχογιὸς πλοῦσιου ἐμπόρου, ποῦχε τὰ γράμματα, σὲν τὸν Ἡλία, φορτωμένα στον πετεινόν, μπῆκε τρίτος σ' τὴν παρέα, γιὰ κεφαλαιοῦχος σύντροφος. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ πῆρα τον πρώτον παρὰ, ποῦ μοῦ φάνηκε γλυκὸς σὲν μέλι, ριχνόμενον κάθε

— Ἐλα πῆς μου, τὸν ρώτησα, πὼς τὸ ἀποφάσισης αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; θαρρεῖς μιὰ ἐφημερίδα βγαίνει μὲ τὰ μάγια; καὶ παρὰδες πολλοὶ χρειάζονται καὶ κεφάλια πιὸ τρανὰ πὸ τὰ δικὰ μας.

Ο ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ Ε'.

Manchester, Μάρτης τοῦ 1904.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἀνοιχτοῦ ἐμπορίου καταδικάζουν, ἐννοεῖται, καὶ τοὺς ἀνταποδοτικὸς δασμοὺς.

Τὸ ἐμπόριον, λένε, δὲν εἶναι πόλεμος. Εἶναι ἀμοιβαῖον καλὸν καὶ δὲ χρειάζεται «ὄπλα». Τὸ ν' ἀγοράξῃς ἀπὸ τοὺς ξένους ὠφελεῖ τὸ ἴδιον ὅπως καὶ νὰ τοὺς πουλήσῃς, καὶ τὸ κάτω κάτω δὲν κατορθώνεις τὸ δεύτερον δίχως τὸ πρώτον. Ἡ Ἀγγλία εἶτανε ὡς τώρα εἰρηνικὴ ἀγορὰ γιὰ κάθε ἐμπόρευμα κάθε Ἑθνους, κ' αὐτὸ τὴν ὠφελῆσε πολὺ. Ἄν ἀρχίσῃ δασμολογικὸν πόλεμον, θὰ γίνῃ στοιχεῖον ἐμπορικῆς ἔχτρας κ' ἀνησυχίας σ' ὅλον τὸν κόσμον. Μῆτε θὰ πιτύχῃ τὸ σκοπὸν τῆς, γιὰτὶ οἱ ξένοι φοβοῦνται ἴσα ἴσα τὸ δικὸν τῆς συναγωνισμόν, κ' ἂν αὐτὴ βάλῃ δασμοὺς, οἱ ἄλλοι θὰ μεγαλώσουν τοὺς δικούς τους. Ἄντις περιορισμὸν δασμῶν καὶ πιὸ ἀνοιχτὸν ἐμπόριον, θάχουμε βαρύτερους δασμοὺς καὶ μεγαλειότερα ἐμπόδια παντοῦ καὶ τὰ ἐμπορικὰ ἐμπόδια ζημιώνουν τὸν Ἀγγλον περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Οἱ ἀνταποδοτικοὶ δασμοὶ κατανοῦν πάντα προστατευτικοί. Μπορεῖ ὁ σκοπὸς τους νὰναι ἄλλος, ἢ πέρα ὅμως δείχνει πὼς μιὰ καὶ βάλῃς δασμὸν δύσκολα τονὲ βγάλῃς καὶ σὰ γίνῃ μόνιμος καταστάξ προστατευτικός. Θὰ τελειώσουνε μάλιστα σὲ γενικὴ προστασία, γιὰτὶ εὐκόλα σου δείχνει κάθε βιομηχανία πὼς κ' αὐτὴ ὑποφέρει ἀπὸ «ἀδικο συναγωνισμόν», ἢ πὼς ζημιώνεται ἀπὸ τὴν προστασία κάποιος ἄλλης, κ' ἔτσι ἀναγκάζεται νὰ τίς προστατέψῃς ὅλες. Ἐπειτα, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀρίσῃ τὸ Κράτος τί εἶναι σωστὰ ἀνταποδοτικὸς δασμὸς, ποῖα βιομηχανία χρειάζεται πιώτερη προστασία, πόσο ὑποφέρει ἀληθινὰ ἀπὸ ἀδικο συναγωνισμόν, πόσο καὶ πὼς πρέπει νὰ προστατευτῇ, ἢ πόσο ὠφελιέται ὁ ξένος ἀντίπαλος. Ἀδύνατον κίσκες πολὺ συχνὰ νὰ βοηθήσῃς ἐντόπια πράγματα φορολογώντας ἄλλο τόσο τὴν ξενικὴν γιὰτὶ ἴσα ἴσα τυχαίνει νὰ μὴν εισάγῃς τὴν ἴδια πράγματα ἀπὸ μέρη ποῦ φορολογοῦν τὴ δική σου. Γιὰ νὰ ἐφαρμόσῃς τότες τὸ σύστημα τοῦ ἀνταποδοτι-

μόνον ἔχοντας ἐλπίδα νὰ γλυτώσω: τὸ μάλωμα τοῦ Λιᾶ καὶ τῆς σπιτονοικοκυρᾶς, ποῦ βεβαίον μιὰ μέρα θὰ ἐρχότανε, κατὰ τὰ μωαλλ ποῦ εἶχε!

Μιὰ μέρα μπῆκε ὁ Ἡλίας σ' τὴν κάμαρά μου συλλογισμένος, μ' ἔν' ἀγέρα σοβαρὸν, ποῦ ποτές ἄλλοτε δὲν τὸν εἶδεῖς.

— Τί τρέχει Ἡλίας; κατὶ πιχαρμένος σήμερα.

— Ἄστα σήμερα τὰ χῶρατα, μούπε πετώντας κάτου τὸ σκοῦφο του! σήμερα θὰ μιλήσομε γιὰ κατὶ σπουδαῖον! Ἄν μ' ἀκούσῃς, κακὸμοιρο, θὰ ἰδῇ παρὰ ποῦ θὰ γουρλώσουν τὰ μάτια σου καὶ θὰ μὲ συχωρᾷς!

— Γιὰ λέγε μου, τοῦ εἶπα περίεργος, μᾶς καὶ βρῆκες κανέναν μεταλλεῖον;

— Ἀληθινὰ μεταλλεῖον βρῆκα, φθάνει νὰ κάνωμε καλὰ τὴ δουλειά μας. Ἀκουσεῖ με! Σκέφθηκα νὰ βγάλωμε μιὰ ἐφημερίδα.

Στὴ σοφὴ αὐτὴ σκέψη του δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ γέλια, πρᾶγμα ποῦ τὸν ἔκανε ν' ἀνάψῃ καὶ νὰ κορώσῃ ἀπ' τὴ φούρα του.

— Γελᾷς, μπρ: χᾶχα, γελᾷς; μούπε δίνοντας μιὰ γερὴ γροθιά σ' τὸ τραπέζι μου, ποῦκανε χαρτιά καὶ καλαμαρί καὶ πέννες νὰ χορῆψουνε καρσιλαμᾶ! Γελᾷς, μπρ: σχολαστικὲς; κριμα ποῦλεγα πὼς δούλευε λιγάκι τὸ μωαλλ σου! Μπρὶ κακὸ εἶνε νὰ βγα-